

پـرفـمـانس و شانـ ... نـيـهاد جامی

دەرکهوتنی پـرفـمـانس له کاری هونهريدا، په یوه ست نه بوو به
تـگـيشتنی واـهـتـيـانـهـی هونـهـری، بهـکـو زادهـی دوو قـناغـی فـهـلسـهـفـیه،
به واتیـه کـیتر به دواي ئهـو مـلـمـلانـی فـهـلسـهـفـیهـی نـوان تـازـه گـهـری و پاش
تـازـه گـهـری، پـرفـمـانس دەرکهوتووه، ئهـو هـش وهـک دەرکهوتـهـیه کی پاش
تـازـه گـهـریه که سـهـره تا په یوه ست بوو به هونـهـری تهـلـارـسـازی و هـیچ
په یوه نـدیـه کی به هونـهـری شانـیـه وه نه بووه، دواتر خـرا دهـپـهـتـه وه
ناو هونـهـری شـوه کاری، لهـو وه بوونی خـی وهـک کاری هونـهـری نـیـشان
دهـدات، ئهـو وه وا دهـکات دەرگا بـه هـر دوو هونـهـری سـهـما و شانـش
بکاتـه وه که پـهـوه ئاشنا بـن.

دوو فـهـیـلـهـسووف کاریگـهـری استـهـوخـیان لهـسـهـر ئهـو هونـهـره هـهـیه،
ئـهـوانـیـش لیوتار و گیانی قاتیم، ئهـو هـی یهـکه میان کاتـک لهـکـتـایـی
هـهـفتاکان کتـبـک دهـنووسـت به ناوی “هـهـومـهـرجی پاش تـازـه گـهـری” لهـو
کتـبـهـدا باس لهـو وه دهـکات تـازـه گـهـری فـهـلسـهـفی پـهـژـهـیهـک بوو کـتـایـی
هات، لـهـدا یهـکـک له موریدـه کانی فـهـلسـهـفهـی تـازـه گـهـری فـهـیـلـهـسووفی
ئـهـمـانی ها برماس بوو که لهـهـگـهـی وتارـکـدا لهـژـهـر ناوی “تـازـه گـهـری
پـهـژـهـیه کی نا تهـوا وه” وهـم بـه وهـومـهـرجه دهـداتـه وه که کـی
وانـیـنه کانی ها برماس قـسـه کـردنه لهـو هـی که تـازـه گـهـری کـتـایـی
نه هاتووه و ئهـو هـی دهـووترـت دهـکـرت هـخـنه گـرتن بـت له تـازـه گـهـری
نه وه کو کـتـایـی هاتنی تـازـه گـهـری، لهـو هـشـدا ها برماس دهـگـهـر تـه وه بـه
وانـیـنه کانی فـهـیـلـهـسووفی تـازـه گـهـری هـیـگـه.

گرفتـی ها برماس لهـو وانـیـن و ئـیـنـتـیـما ئایدیـلـیـه لـهـژـیه که وا ئهـو
نا تـوانـن دهـسـتـهـر داری ناو تـکـسـته کانی هـیـگـه و کانت بـت بهـو هـی
ناشـتـوانـن بـوا بهـوه بـت که تـازـه گـهـری کـتـایـی هاتووه، لهـدـیـدگای
ئـهـودا دهـکـرت ئهـو وانـیـنه درـژـکـرا وهـی ناو تـازـه گـهـری خـی بـت،
لهـو هـشـدا بـک له فـهـلسـهـفهـی نـیـتـچـهـدا سـهـیـری دهـکات، لـهـو هـه مـلـمـلانـی
ئـهـو دوو تـگـيـشـتنـه فـهـلسـهـفه که وـتنـه ناو ووبـهـر کی هـخـنه یـه وه که
هـنـگـه ئهـو هـیان په یوه ست نه بـت به باسـه کی ئـهـم وه، به تـایـهـت ئهـو هـی
په یوه ست به بـیـر کـردنه وهـی مـر فـی تـازـه گـهـری که مـر فـی کی عـه قـهـانـیه
هـنـگـه ئهـو باسـه هـنـدهـی باسـکی فـهـلسـهـفهـی تـازـه گـهـری خـی بـت په یوه ست
نه بـت به پـرفـمـانسـه وه، بـه یه ئهـو هـیان واز لـه دـنـیـن و دـیـنه سـهـر
فـهـیـلـهـسووف کـیتر که گـرـنـگی تهـوا و ی به سـهـر کاری پـرفـمـانسـه وه هـه یه و
پـرفـمـانسـه ره کان به بـه گـهـانـه وه بـه ئهـو فـهـیـلـهـسووفه نا تـوانـن باس لهـو

هونه ره بکهن ئه ویش فاتیما یه .

فاتیمه له کتله به گرنگه کهیدا به ناوی "که تایی تازه گهری" باس له وه دهکات که تازه گهری ئاراسته یه که ده بته پشنیاری دوا ی ئه و بکهین، که ئه وه ی دوا ی تازه گهری دته چیه؟ چونکه ناکرته تازه گهریه که له شوینی خای ده وه ستته ئیتر هه روا به جایی بلین، ئه و گه شه سه ندنه مژوو یه وای کرد تازه گهری بگاته ئه و شوینه به یه پویستیتش دهکات افه که نه کان به جی بلین و به ره و دوا ی ئه و هه نگاو بنهین.

به دنیاییه وه ئه وه که ده مانگه یه نه ته سهر به چوونه کی گرته فسکی به پرفرمانس که دواتر ده گه یه وه سهری، فاتیمه مه به سته که یه هنده وونه پم وایه پویستی به لیکدانه وه ی زهر نه بته، که ده یه و ته ووریامان بکاته وه به ئه وه ی دخی تازه گهری ته بیه نین و له شوینی خایدا نه یه لینه وه، له و سه نگه یه وه ده کرته باس له چه ندین هخنه گهری شه کاری بکرته که ویستیان له پناو ده رچوون له و دخی تازه گهری به دوا ی هونه ره کی با دادا بگه ن که به به وای ئمه "مایکل فرید" گرنگترینیان بته، که تائه م شه باسی له وه بکرته.

ئه وه شه ئه و هونه ره یه که به پرفرمانس خای ناساند، که بریتی بوو له هونه ره کی زیندووی ساته وه ختی له زه مه نی کارکردندا له شوین و کاتی جیاواز ده خرایه وو، دواتر خه را وه که سه مای پرفرمانس شیش خای خسته وو، که وه که سه مایه که له ناو هونه ره کی پاش تازه گهری ده رکه وت، ئه و ده رکه وتنه وای له چه ندین هخنه گهری ئه و بواره کرد باس له پرفرمانس له هونه ری سه مادا بکهن، که یه که که له و هخنه گرانه سه زان لانه ره بوو.

هه به ته که پرفرمانس له شان دا ده رکه وت، له فم و نه رم کهدا خای نه خسته وو، به درژایی ده رکه وتنی ئه و هونه ره له شان دا هه میشه له گه انکاریدا بووه، که دواتر ووردتر له سهر ئه و ته گه یشتنه شان یه یه ده وه ستین سه ره تا ئه وه ی مه به ستمانه بیخهینه وو ته نیا وانینه کی گشتیه به چه نیه تی سه ره هه دان و ماناکانی دواتر ده گه یه وه سهر گرنگی و به های له شان و گه انکاری و چه نیه تی کارکردن تیایدا.

ئه و ده مه ی پرفرمانس ساکانی تازه گهری ته که ده شکله ت، چیتر تازه گهری خاوه نی سه یه کی نه گه نیه، وه که چن له ته لارسازیدا ئه و سه یه به دوا ی ئه و پیشانگایه سه ره تای هه شتاکانی سه ده ی بیستم له فینسیا کرایه وه که سی نه ندازیار دیزاینه ره ته لارسازیه کانی خیان خسته وو، که به به وای هخنه گهری ئیتایی پاول پرتی گیزی ئه وه سه ره تای کوده تا استه قینه که بوو که له تازه گهری کرا، چونکه ئه وان له ووی ته لارسازیه وه توانیان هاوسه نگیه کی جیاواز بد زنه وه له نه وان حه قیقه تی ته لار و به های جوانکاریدا، ئه وه شه وه که ئه و ده یخاته وو

وه زيفه‌ی کاره‌که شوه هونهریه‌که‌ی دهسه‌پښت.

رښا عه‌قلانيه‌کان و ئه‌فسانه‌کانی تازه‌گه‌ری لاره‌وه ده‌که‌ونه ژر هه‌ه‌شوی ک‌تاییه‌ک که نه‌ک به‌ته‌نیا له‌ته‌لارسازیدا، به‌کو‌خ‌را په‌یه‌وه ناو ده‌یال‌گی فله‌سه‌فی و دوا‌تریش هونهری شوه‌کاری به‌هه‌موو لقه‌کانیه‌وه هه‌و‌یدا له‌ناو ئه‌فسانه‌کانی تازه‌گه‌ری ب‌ته‌ده‌ره‌وه، چونکه رښا عه‌قلانيه‌کانیان ت‌کشکاند.

لاره‌دا ناب‌ت‌ئو ک‌مه‌که‌گرنگه‌له‌یاد بکه‌ین که فله‌سوفی فهره‌نسی ژاک در‌دا قسه‌کردنه‌کانی له‌بارهی هه‌وه‌شان‌دنه‌وه‌ی ناوه‌ندگه‌ر‌تی عه‌ق‌بوو، به‌وه‌ی چ‌ن‌ئو ناوه‌نده هه‌ده‌وه‌ش‌نینه‌وه‌و سهر له‌نو‌له‌گه‌ی بونیاده‌وه ر‌کی ده‌خه‌ینه‌وه، به‌وای دریدا گرنگی بونیاد له‌وه‌دایه‌ئو ناوه‌ند "س‌ن‌ته‌ر" ی‌نیه، به‌کو‌به‌دوای هه‌وه‌شان‌دنه‌وه‌ی ناوه‌ند بونیاده‌کان خ‌یان ده‌نووسنه‌وه.

ئه‌وه‌ش ب‌هونهری پ‌رف‌مانس به‌واتای چ‌تر ر‌ساکان و ت‌گه‌یشتنه عه‌ق‌یه‌کان پ‌وه‌ری دا‌ه‌نان‌نین له‌کاری هونهری، کاری هونهری ده‌ب‌ته‌زاده‌ی ئه‌و د‌خ و ساته‌وه‌خته‌ی که کاره‌که‌ی تیا ئه‌نجام ده‌دین، ئه‌نجام‌دانه‌که‌شی ب‌ساده‌کردنه‌وه‌نیه، ه‌نده‌ی له‌پ‌ناو خولقاندنی گه‌ان‌ک‌یتره که ئه‌وه پ‌و‌یستی کاره‌که‌یه شوه هونهریه‌که‌ش ده‌خو‌ق‌ن‌ت.

ئ‌مه‌لاره‌دا کات‌ک ده‌بینین پ‌رف‌مانس به‌ته‌نیا له‌هونهری شوه‌کاری نام‌ن‌ته‌وه، به‌ه‌ی‌ئو هه‌نده‌جوانکاری و فله‌سفه‌یه‌ی خ‌را ده‌په‌ته‌وه‌ن‌و هونهری شان‌، به‌تایبه‌ت که شان‌ی ئه‌زموونگه‌ری ب‌خ‌ی له‌گه‌ان‌کی به‌رده‌وامدا بوو له‌پ‌ناو ده‌ربازبوون له‌رښا عه‌ق‌انیه‌کانی شان‌، که ئه‌وه‌وای کرد وه‌ک میکانیزم‌ک‌یتري گه‌ان‌ب‌شان‌ی ئه‌لته‌رناتیف سه‌یر بکر‌ت، به‌تایبه‌ت له‌ای شان‌کارانی پ‌ه‌ندی، به‌ه‌ی‌ئوه‌ی ز‌ربه‌ی ئه‌زموونکارانی شان‌ی پ‌ه‌ندی پ‌شتر له‌هونهری شوه‌کاری کاریان کردبوو.

کات‌ک پ‌رف‌مانس له‌ئ‌زموونی شان‌کارانی پ‌ه‌ندی ده‌رده‌که‌وت جار‌ک‌یتري ووبه‌ر‌کی فله‌سفه‌یانه‌ی جیاوازی پ‌ده‌به‌خشر‌ت، به‌ه‌ی‌ئوه‌ی پرسپاری ئه‌و مر‌قه‌به‌ته‌نیا له‌سای کاری هونهری نا‌ه‌ل‌ته‌وه، لاره‌دا پرسپاره‌که‌ئوه‌یه: ب‌چی و به‌ر له‌وان پ‌رف‌مانس له‌شان‌دا چ‌ن‌ده‌رکه‌وتبوو؟

ره‌نگه‌له‌ساتی وه‌ام به‌و پرسپاره‌ز‌ر نه‌نی و ناک‌کیمان ب‌بکه‌وت‌ته‌وو، چونکه پ‌رف‌مانس بریتی نیه له‌ش‌وازی‌کی شان‌یی، به‌کو‌گه‌ان‌کی به‌رده‌وامه به‌پ‌ی پ‌داویستی د‌خه‌هونهریه‌که، هیچ سات‌ک‌سایه‌ک ناب‌ته‌ه‌ی‌ئوه‌ی که کاره‌که‌بچ‌ته‌ن‌و‌چوارچ‌وه‌یه‌که‌وه، ه‌نده‌ی ئه‌وه‌ی بنیاتی ده‌ن‌ت‌ئو ئاگاییه‌شان‌یه‌و چ‌نیه‌تی دا‌شتنه‌وه‌ی ئه‌و د‌خه‌یه‌له‌ناو شان‌دا، ب‌ئوه‌ی بابه‌ت

وهك ڪڏهن به ڪي خود تي نه ڇڙ ته ڇو، هڻندي ٿو خود ڇڻ له ناو
با به ته ڪه دا يه ڪه يه ڪي هونري به رجهسته دهڪات، ٿو به ته واوي
جيا وازه له و نه يه شان ٿي شقام يا خود هه ٺڌ ڪ له ٿو موهه ڪا ني
دهره وه ٻر ڊواي پڻ شڪه شيان دهڪرد، شان ٿي نان و بوو ڪه شوو شه
پيتر شمان به هيچ ڇڙ ڪ ٿو موهه ڪي پڻ ڦڻ مانس نيه، چونڪه
شان ٿي ڪه له ناو پڻ داويستيه ڪي ٿا يديا تاي بهت و چوارچ ٿو يه ڪي دهست
نشان ڪراو ڪار دهڪات، هه ٺڌ ڪ له ٿو موهه ڪا ني ٿڻ ليا بيل و
ٿڻ ديت مالينا ڪاري پڻ ڦڻ مانسين، به تاي بهت له ڇڻ نيه تي
ڪار ڪر دهنه و ياندا له ٿو موهه ڪي ٿا نتيگ ٿا " دا.

به ٿام ده ٻڌ ٿو موهه مان بير نه ڇڻ ٿو پڻ ڦڻ مانسه ڪه ٿي شڪر دهنه و يه
له ته ڪ ٿڻ ڪست وهر گرتنه وه ٿو واوي ٿڻ ڪست نيه، هڻندي ڇڻ نيه تي
وهر گرتنه وه ٿو ٿڻ ڪست و دا شتنه و يه تي به پڻ ٿو پڻ داويستيه
هونه ريه ڪه ٿو خوازياريه تي، ٿو هوش پڻ ڦڻ مانسي سهره تاي ڪاري
شان ٿي، چونڪه ٿم له پا هه مو هه و ڳهه ٿا نه پڻ ڦڻ مانسيه ڪا،
دو ش ٿو سهره ڪي مان هه يه له ناو ڪاري پڻ ڦڻ مانسيدها، ڪه يه ڪا ڪيان
پشت به ستنه به ڳهه ٿا نه وه.. ٿو ويري شيان ٿي شڪر دهنه و يه ٿا سته و ڇڻ يه
له ته ڪ جهسته، ٻڌ ٿو يه له دوو ش ٿو سهره ڪيه بدو ٿين ٿا ستر وايه
له سهر هه ٺڌ ڪ بنه ما ڪا ني ٿو دووانه بوهستين، چونڪه ٿو دوو ش ٿو
پڻ ڦڻ مانسه، ڪاري گهر له سهر ته واوي ڪاره ڪا دا ناوه و دا تريش وه ڪ
پڻ ٿو ٿه لته رناتيف وجيا واز له شان ٿا دا ده رڪه و تووه، تا ٿو ٿا سته
له ٿا سته دا هه ٿا هه له شان ٿي سونه تي دهڪات و له داها تووشدا تواناي
ٿو يه هه يه شو ٿي شان ٿي بگر ٿو هه، شو ٿي گرتنه و به مانايه ڪه
هونه ر ڪه له ناو ٿا قاري بير ڪر دهنه و دا پرسياره هه نوو ڪه يه ڪا
ده با ته وه ناو م ٿو وه ٿو ماده بووني ڇڻ وه ٿو زه مه نه ي
ٿا سته ٿا وا ده واته ناو م ٿو وه، به هه مان ش ٿو م ٿو وه ٿا ٿو هه
ناو ٿو هه نوو ڪه شان ٿي يه ڪه له زه مه ني ياده وه ريه بيگ ٿا ٿا به
زه مه ني شان ٿي يه ڪه زه مه ني فلسه في پڻ ڦڻ مانسه.

ڳهه ٿا نه وه ڇه مڪ ڪي ٿا سته يي نيه، به ڪو ڳهه ٿا نه وه به شداري ڪر دهنه ڪي
زه مه ني ٿا ڪسته له ناو ٿا سته مندا ڪه بريته له ڇڻ نمايش ڪر دهنه له
ساته ي به نمايشه ڪه هه دهستم، پڻ ڦڻ رم ٻڌ ڇه مڪي ڳهه ٿا نه وه پشت به
ته ڪني ڪي تاي بهت به پڻ ڦڻ مانسه ڪي ده به خشت، به واتاي ٿو هه
ته ڪني ڪه ٿا ماده ڪا ني ڳهه ٿا نه وه و تي ره ڪا ني ڳهه ٿا نه وه نين، به ڪو
ٿا ماده بووني فيگوري من له پڻ ڦڻ مانسه دا تواناي خو ٿا ندني
ته ڪني ڪي ڳهه ٿا نه وه هه يه.

سهره تاي هه شتا ڪا ني سده يه بيستم ڪاره پڻ ڦڻ مانسيه ڪا ني پينگ ڇڻ نگ
ڳهه ٿا نه وه تيايدا برد ٿو هه ناو ماناي ٿا زه وه ڪه په يوهسته به
ڪاره ڪا ني له و سته و خته نمايشي دهڪات، به ٻڌ واوي تو ٿو ره ڪي بواري

پـرفـرمانـسی وهـکو ژـنـاتـان کـالب گـانـه وهـ لهـکاره پـرفـرمانـسیه کـانی چـنگ مـتـمـانـه دهـکـاته سـهر هـگـهـزی چـیرک ، بهـام به پـلهـی سـهرهـکی ئـامـانـجـی ئـوه نـیه چـیرکـکـمـان بـ بـگـانـته وهـ.

هـهـرچـی هـخـنهـگر نـیل کـانـه لهـبارهـی کارهـکانـی چـنگ بـچـوونـی وایه میکانیزمهـکانـی کارکردنـی ئـوه لهـپـناو تـپـهـینه بهـناو ئـوه بابـه تـانـهـی که مهـبهـستیه تی بهـ بـ ئـوهـی تـکهـیان بکات، لهـهـر دهر بـینـکی ئـوه کارهـی ئـهـنجامـی دهـدات مهـبهـستـکی سـهـر بهـخـی هـهـیه که تـکهـی ناکا ته وه به مه بهستـکـیتر.

ئـوه شـوه پـرفـرمانـسه سیمـاکـانی له کاری هـونهـرمهـند که وه جـگیر نه بووه، چونکه ئه گهر ته ماشای کارهکانی ئیلیزابـس لی کـمپـت بکهین، که له کـتایـی هـفتاکانه وه دهست پـدهکات و بـ سـهـره تـای هـهـشتاکانیش بهـردهوام دهـبـت، تـبـینی ئـوه دهـکـرت ئـوه له کارهکانیدا هـهـوـی هـگـهـزه بـینراو و بیستراوه کان ده دات، به واتای پـرفـرمانـس له لای ئه ودا وـنـهـی بـینراوه له پا وـنـهـی بیستراو.

له و وانگه یه وه هـهـوـیداوه کار له سهر چه ندین تـکـست بکات، له وانه شان گهریه کی ئیلیت هـهـدهـبـرت، ناوی ده بات به “هـهـبـژاردنه کان” که له شـهـش هـهـبـژاردن بهـرجهـسته ی دهکات، یاخود کارهکانی گروپی وـسـتهـر به تـایبـهت له شان گهری “گهشتی گـزـکی درـژ بـ قوایی شهو” ی یـژین ئـنـل که له ماوه ی 13 دهقیقه دا نمایشکراوه، که پـرفـرمانـره کان ته نیا دیارترین ده یال گهکانی ناو شان نامه که یان هـهـبـژاردووه بـ کارکردن.

هـهـر هـونهـرمهـندک به پـی تـگـهـیشتنـی بـ کاره که ی خـی هـهـوـیداوه ئاگایی کولتوری و جوانیناسیانه ی بـته هـی ئـوهـی چـن سـهـر له نو فـم به و نمایشه ده به خـشـت، له و کاته دا ئـوهـی نایکاته سـایه ک په یوهـسته به و هـهـهـ ئهـزمـوونـکاریه ته ی هـهـمـیشه له ناو گه اندایه که شوـنـکی نیه بـ وهـستان و بهـخشـینی وهـک ستایلک، بهـام هـهـمـیشه تـگـهـیشتنـکی فیکری قوو له پـشت کارهکانه وه یه، به واتای به ته نیا هـهـستی و وکـهـش بـ دیارده یه ک یان گرفتـک ناکه نه هـکار بـ خولقاندنی کاره هـونهـریه که، هـنـده ی ده یانه وـت له پا ئـوه تـگـهـیشتنه هـونهـریه قواییه کی فیکری و بیرکردنه وه ی فـهـلسـه فی پـ بهـخـش، ئـوهـی بـ ئه وان گرنگ نه بـت ژماره ی پـرفـرمانـره، بهـام گرنگه که ئـوه له نمایشی سونه تی شان کاریه گهری زیاتر بخوـقـنـت، گهر وانه بـت و و ده کـرتـه نمایش کردنه وه ی تـکـسته کان له سهر شان، بهـام چونکه مه ودا و ووبهـر کـیتر دهـخوـقـنـن بـیه به و شـوه یه ده یخه نه و و، هـیچ کات تـکـیش له نمایشی شان یی وهـک ئـوهـی هـهـیه به که متر سهیری ناکه ن، وهـک چـن ژنه پـرفـرمانـر کارین فینلی له گه ی نمایشی مـنـدرامیه وه ده یویست کامـرا و وـنـهـی فـتـگرافی به شـداری له گـانـه وه ی

تاوانه‌كان بکات، ئەو گەڤانه‌وه‌یه بێ خوێقاندنی مه‌ودایه‌کی فیکریی بوو به‌ تاوان، به‌واتای ووداوه‌کانی ژێر بێ ووروژاندن نیه له‌سه‌ر شه‌قام و ئەو شوێنانه‌ی که پێرفێرمانسه‌که‌ی تیا ئەنجام ده‌درێت، به‌کو له‌پێناو چێنیه‌تی دا‌شته‌وه‌یه له‌ناو یه‌که‌یه‌کی جوانکاریی و فیکریدا.

ره‌نگه له‌و شه‌وه پێرفێرمانسه‌دا نمونه‌ی پێرفێرم‌ری زێر له‌به‌رده‌ستدا بێت، به‌ه‌ام ده‌شه‌ت له‌نوسینی کورته‌ و تارێکدا گه‌ڤانه‌وه بێ ته‌واوی هه‌وڵه‌كان ئەو گرنگیه‌ی نه‌بێت به‌قه‌د ئەوه‌ی تیشك خستنه‌ سه‌ر شه‌وه‌ی پێرفێرمانسه‌که بێ خێی گرنگی تایبه‌تی هه‌بێت بێ ئەوه‌ی ئاگایی و مه‌عریفه‌یه‌کمان له‌باره‌یه‌وه هه‌بێت، ئێمه به‌ر له‌کێتایی هاتنی به‌و وتاره هه‌وڵده‌ده‌ین له‌سه‌ر شه‌وه‌یه‌کیتری پێرفێرمانس بێینه‌ قسه‌کردن، که پێم وایه گرنگی تایبه‌تی خێی له‌ئێستادا هه‌بێت و به‌رده‌وامی و گه‌شه‌سه‌ندنی هه‌میشه‌یی به‌خێیه‌وه بینیبێت، ئەویش پێرفێرمانسی جه‌سته‌یه، که ده‌توانین بیگه‌رنێنه‌وه بێ هه‌وڵه به‌رده‌وامه‌کانی شانێکارانی پێه‌ندی به‌تایبه‌تی له‌کاره‌کانی گرتن‌فسکی و کانتور و گیگی‌فسکی و ئەوانیتردا.

پێرفێرمانس سه‌رباری ده‌رکه‌وتنی له‌ناو هونه‌ره‌کانی شه‌وه‌کاری و شانێ و سه‌ما، به‌ه‌ام بوونی ئەو هونه‌ره له‌لایان شانێکارانی پێه‌ندیه‌وه له‌استیدا ووبه‌رو پانتاییه‌کیتریان پێ به‌خشی، هه‌کاری سه‌ره‌کیش ئەوه بوو زێره‌ی شانێکارانی پێه‌ندی که به‌ ئەزموونکاره نوێیه‌كان ناویان ده‌رکردبوو، پێشتر له‌هونه‌ری شه‌وه‌کاری وه‌ك شه‌وه‌کار ناسرابوون و دواتر وویان کردبوو شانێ، بێ ئەوه‌ش توانیان له‌ کاری پێرفێرمانسیدا په‌یوه‌ندیه‌ك بخوێقێنن له‌نێوان هونه‌ری شه‌وه‌کاری و شانێدا.

دێینه‌وه‌ی ئەو په‌یوه‌ندیه خا‌یی نه‌بوو له‌و قه‌یرانه‌ کولتوریه‌ی مر‌قی پێه‌ندی خێی که به‌هێی نازیه‌ته‌وه ووبه‌رووی بێه‌وه، که جه‌سته له‌فێه‌کانی نازیزم ده‌سووتێنرا، ئەو بێه‌ها به‌خشینه به‌ جه‌سته‌ی مر‌قی پێه‌ندی، بێ خێی توانی ئەو پرسیاره ووبه‌رووی ئەو کێمه‌گایه بکاته‌وه: جه‌سته‌ی من بوونی چیه؟

گه‌ڤانه‌وه بێ ناو گه‌فتوگێکانی شانێکارێکی وه‌کو یێزیف شاینا که چێبن ژێك به‌ر له‌وه‌ی بخرێته‌ فێه‌وه‌و بسووتێنرێت چێن به‌ په‌رجوویه‌ك زگاری بووه، بێ خێی پرسپاری جه‌سته له‌لای شانێکاری پێه‌ندی ده‌کاته پرسپاری کولتوریه‌ی ئەو کێمه‌گایه، هه‌ر بێیه جه‌سته چه‌نده په‌یوه‌سته به‌و ئاگایه شه‌وه‌کاریه‌ی شه‌وه‌کاران که دواتر په‌ینه‌وه ناو شانێ، له‌هه‌مان کاتیشدا په‌یوه‌سته به‌و ئاگایه کولتوریه‌ی مر‌قیه‌کانی ئەو کێمه‌گایه.

ئەو کێمه‌گایه له‌به‌رده‌م هه‌وڵه شانێیه‌کانیشدا گه‌یشته‌وه‌و خا‌ێك که

په ښه وړاندې و او په شانېه کيتر بوو، چونکه شانېه وهک ټه وهی هه بوو ټيتر پښتې به وه بوو له ووبه ټيتر دا وه ټام به پرسپاره کاني ټه وان بداته وه، به تايهت ټه دهمه گر ټيتر فسي ووتی "ټمه له سرده می ټه وديوی شانېه داین"

ټه ووتیه زاده ی گه ټان بوو به دوی هونه ټک که چيتر له ټگه که رهسته شانېه کاني سر ته خته شانېه گوزارشت له ټان نه کن، ټه و ټيتر بانه گه شه کړن ټکي پښتې رمانسيانه بوو که له ټگه جهسته وه بنياتي دنا، ټه و ټگه يشتنه گر ټيتر فسي ټيتر ټه وديوی شانېه، هه مان ټگه يشتنی قاتيم ټيتر به ټيتر فلسفه که به دوی تازه گري فلسفه پښتې به پاش تازه گريه، چونکه تازه گري کټايي دټ، ټه نگه پښتې رمانس ټيتر ټيتر له بهر ده په ټيتر به دټيتر، که دټيتر پښتې مانس ټيتر، هه بهت ټه و ټيتر فسي به تهنيا کار کړن نه بوو ټيتر ټه و ټيتر هډه ټيتر ټيتر فلسفه فاني شانېه بوو، ټه گه ووردبينا نه تر قسه بکه ين ده ټيتر ټيتر بگه ټيتر ټيتر، ټيتر نه کړن کټمه کاي ټيتر ټيتر ټيتر مانسي، به ټام سره نجام ټيتر به و ټيتر سوو ف شانېه ده مډيته وه که زه مينه ی گوتاری ټيتر ناتيقي له شانېه دنا بنياتنا.

ټه و زه مينه ی ټيتر ټيتر فسي به تهنيا نايه ټيتر دټيتر، به ټکو ټه و ديدو فلسفه فيش تيايدا ده خته و، ټيتر پښتې مانس ماناي نه دټيتر ټيتر ټه و هه و ده دټيترته وه.

له ده دا نمايشي شانېه دټيتر ده گټيتر ټيتر پښتې مانس و ټه کتريش ناو ده بات به پښتې مډيتر، له و باره يه وه گر ټيتر فسي ده ټيتر "پښتې مډيتر پياوی کړداره.. نه وهک ټه وهی ټيتر پياو ټيتر ده بينټيتر، ټه و سه مازانه، جه نگاوه ره، له ده ره وهی هه موو چوارچي وه و ټه گزه هونه ريکه نه وه، سرووتيش پښتې مانسه، يا کړده يه کی ته واکه رو کړده يه کی ته واکه، نمايشيش ټيتر کشکاني سرووته، له ده له و ټيتر گه يه وه نامه وټيتر، شټيتر ټيتر نو ټيتر زمه وه، به ټکو که شفي شټيتر کی له ياد کړاو بکه م" که واته پښتې مډيتر بوونی ټاماده بوونی ټيتر نه ټيتر نو ټيتر ايه تي کړدن کاره کتريتر، ټه و نو ټيتر ايه تي که س ناکات، ټه و سرووت ټيتر شانېه تيايدا پښتې مډيتر ټاماده بوونی وهک مډيتر له تهک ټاماده بوونی مډيتر يانه ی وه گر يه که يه کی ټيتر ټيتر، که مډيتر ټيتر کی چه مکه له ووبه ري پښتې مانسدا.

جهسته ټيتر گر ټيتر فسي ووبه ټيتر نيه که ټيتر کست له سر شانېه ملکه چي پټيکات به ټکو وهک ده ټيتر "جهسته ياده وه ري نييه، به ټکو ټيتر ياده وه ري، ټه وهی ده ټيتر پټيتر هه ټيتر لابردي به ربه سته کاني جهسته يه" ټه وهش ټه و کړداره يه که پښتې رمانسه کی تيا ټيتر نجام ده درټيتر، ټه و په يوه نديه ی جهسته و باه تگه ري ټيتر ده يخو ټيتر، چونکه

جەستە وەك جـرـكـ له يادەوهرى دەبينـت، ئەو يادەوهرىە لەتەك ئەو زەمەنە ھەنوگەيىە پـرـفـرـمـر گوتارى ئـستای من بنيات دەنـت، ئەو منە كـشـەيەكى فەلسەفـى ووبەرووى دەكاتەو بەوہى (منى جەستە) و(جەستەى من) دوو تـگـەيشتنى پـرـفـرـمانسيانەيە بـ جەستە، ئەگەر لەو كارە پـرـفـرـمانسيانەى ناو تـكـستەكان كە سەرەتا وەك گـگـانەوہى پـرـفـرـمانسى ئاماژەمان بـ كرد من تيايدا بـت بە منى جەستە، ئەوا من لە گەى چەند دەيالـگـكەوہ دـت بـ خـنمايشکردن جەستەشى دەخاتە خزمەتى ئەو نمايشەوہ، ئەوہش تەنانت لەلای شانـى زیندووى جـدـيت مالينا وژـليانا بيکيش ھەستى پى دەکەين.

بەـام ئەو دەمەى جەستەى من ئامادەبوونى ھەبوو، مانای وایە جەستە نەخراوہتە ژـر دەسەـاتى فەزای تـكـستەوہ، بەـکو جەستە بـخـى ئازادبوونى گوتارە، كە توانای بنیاتنانى ئـستای ھەبـت لە ساتەوہختى پـرـفـرـمانسەکەدا.

لـرەدا دەتوانين شـوہيەكى جياواز لە کارى پـرـفـرـمانسى بەدى بکەين، كە ئەو وانینەى گرـتـفسكى ئەمـمـ کارىگەرى لەسەر زـر ئەزموون و کارى پـرـفـرـمـرەكان بەجـھـشتووہ و دەشـت لەداھاتووشدا دەرگا بـ زـر کارى تر بکاتەوہ، ئەوہ بەو مانايە نيە كە لاسايى بکـرـت، بەـکو بەو واتايەى كە کارى پـرـفـرـمانسى لەو دیدە تـيـريەوہ ھەوـى خوـقاندنى مانا و شـوہى تر بدات بـ چـنيەتى ئامادەبوونى جەستەى پـرـفـرـمـر لەناو پـرـفـرـمانسدا.

نیھاد جامى/ پـمـمـندا